Bugün SARAY ve İPEK sinemalarında

Türk filmciliğinin zafer tacı

15 senedenberi memleketimizde yapılan filmlerin en güzeli - En muhteşemi

KAHVECİ GÜZELİ

REJİ: ERTUĞRUL MUHSİN

Baş rollerde:

HAZIM - BEHZAD

ve

MÜNİR NUREDDİN

TALÂT - MEZİYET - NEVİN - PERİHAN - SABAHAT

Hadi - Avni - Kâni - Yaşar - Necib Hakkı - Mümtaz

Zengin ve muhteşem sahneler - Büyük Saz Heyeti - Yeni şarkılar

Müzik: SADEDDİN KAYNAK

Seanslar: 11 — 12,45 — 2,30 — 4,30 — 6,30 ve 9 da

Bu film ayni zamanda İZMİRDE ELHAMRA sinemasında da gösterilecektir

TAKSİM SİNEMASI

Bayram münasebetile bugün matinelerden itibaren

BÜYÜK VE MUHTEŞEM PROGRAM

Milyonlar sarfile vücude getirilen bir şaheser.

TÜRKÇE Sozlü ve Şark danslarile süslü

BEYAZ ESİRE

(HALİME)

Firavunlar devrinden sonra Mısır tarihini nen müthiş safhaları, Nilin kuruması, kıtlık ve açlık devri, Mısır saraylarında geçen maceralar, Aşk - Kıskanclık, Memluki orduları, binlerce asker, harb ve mücadele sahneleri, saray âlemleri.

Bayram günleri matineler saat 11 de başlar.

BU FİLM AYNİ ZAMANDA

İZMİR'de TAYYARE Sinemasında gösterilecektir.

BUGÜN BAŞLADI

MARMARA'da Bayram şerefine

İstisnasız bütün milletleri, Kadın Erkek bütün insanları hayran etmiş, dünyanın her yerinde aylarca milyonlarca insanlar tarafından işitilmemiş izdihamlarla seyredilmiş olan

DÜNYANIN EN BÜYÜK FİLMİ

BALALAYKA

Sinema mucizesine İstanbul halkını iftiharla davet eder...

Ayrıca: MİKEY MAVS — JURNAL

İzdihama meydan vermemek için 1 den itibaren devamlı matineler

İBBS Sampuanı

Şehzadebaşı

TURAN Tiyatrosunda

BUGÜN-BU AKŞAM

Sinema, Tiyatro, Varyete

San'atkâr NAŞİD

ve arkadaşları, Okuyucu SUZAN ve MACAR varyetesi.

Sinemada 3 büyük film birden

1 - General YEN

TÜRKÇE SÖZLÜ

2 - CASUS HACI MUSTAFA

3 - PERVASIZ SÜVARİ

BOB ALLEN

Büyük sergüzeşt ve heyecan filmi

En meşhur Viyana Valslerinin ölmez bestekârı

JOHAN ŞTRAUS'la Oğulları JOHAN ve JOZEF

BU CUMA Matinelerden itibaren ŞARK SİNEMASINDA Eski EKLER

PAUL HÖRBİGER - MARİA ANDERGAST - GRETL THEİMER'in

oynadığı ve meşhur Viyana Senfonik Orkestrasının iştirak ettiği

ÖLMEYEN VALSLER

Filmile sizi ilâhî bir müzik zevki içinde yaşatacaklardır.

BUGÜN ve YARIN Son olarak

POLA NEGRİ'nin temsili MADAM BOVARY

Bayramda her gün saat 11 de matine

ALEMDAR - MİLLÎ

de: KAHKAHA BALOSU

Bu Bayramda

Hiç gülmediğiniz kadar gülmek, hiç neş'elenmediğiniz kadar neş'elenmek için dünyanın görülmemiş sürekli bir kahkaha balosu olan ARŞAK PALABIYIKYAN'ın

3 AHPAB ÇAVUŞLAR SİRKTE!..

(Türkçe Sözlü)

HARİKASINI GÖRÜNÜZ!

Ayrıca: Yer yüzündeki aşkların en müthişi HAYDUD AŞKI

JEAN ROGERS - CEZAR ROMERO

İzdihamı önlemek için 11 den itibaren devamlı matineler konulmuştur.

BUGÜN SUMER SİNEMASINDA

MUAZZAM BİR ŞAHESER

Bayramda her gün 11 de matine vardır.

BUGÜN

Matinelerden itibaren

Kadıköy

OPERA

sinemasında

Bayram programı olarak mevsimin 2 büyük filmi birden

1-SEVEN KADIN

HEDDİ LAMAR — ROBERT TAYLOR

2-ARİZONA KAHRAMANI

NANCY KELLY — CESAR ROMERO

tarafından.

ŞEHİR TİYATROSU

TEPEBAŞI DRAM KISMINDA

Akşam saat 20,30 da

ABDAL

***

Beyoğlu İstiklâl caddesi

KOMEDİ KISMINDA

Akşam saat 20,30 da

PAŞA HAZRETLERİ

Daima heyecanlı, hareketli ve Gangster filmleri göstermekle meşhur olan

ALKAZAR

sineması

BAYRAM ŞEREFİNE BUGÜN

matinelerden itibaren

CANAVAR ADAM

PETER LORRE

Mr. MOTO'nun

En son eseri olan müthiş bir gangster filmi.

Baştanbaşa Hareket... Dehşet ve sergüzeşt filmi..

Bayram haftalarında daima EN GÜZEL FİLMİ'ni sunan

MELEK SİNEMASI

BUGÜN matinelerden başlıyarak Müzik - Dans ve güzellik Senfonisi NEFİS ve ŞAHANE bir eser takdim edecektir.

İlâve olarak: EN SON FOX DÜNYA HAVADİSLERİ

Akdenizde harb gemilerile tayyareler arasında müthiş bir muharebe

Seanslar: 12,45 — 2,30 — 4,30 — 6,30 ve 9 da

Suare için numaralı koltuklar şimdiden satılacaktır. Telefon: 40868.

Merhametten Maraz

Yazan: *Stefan Zweig* 59 Türkçeye çeviren: *Hamdi Varoğlu*

Masasının başına döndü. O tarafa bakmadan, yırtılan bir kâğıdın sesini işittim, bunu ikinci, sonra üçüncü bir ses takib etti ve yırtılan kâğıdlar, sepete atıldı. Garibdir, bu sesler içime bir ferahlık verdi. O menhus gün zarfında, bana terettüb eden bir karar, ikinci defa olarak, benim hesabıma başkası tarafından veriliyordu.

Kondor, tekrar bana geldi ve beni, yavaşça, koltuğa oturttu.

— Âlâ! Zannederim, büyük bir felâketi önledik... Şimdi, sadece gelelim! Sizden, fazla bir şey isteyecek değilim. Sadece zarurî olan, kat'î surette zarurî olan şeyi isteyeceğim! Edit'i, yeni bir tedavi takibine ikna ettik, daha doğrusu, yeni zannettiği bir tedavi takibine. Bu tedaviye, sizin hatırınız için muvafakat etti. Sekiz gün zarfında da hareket edecekler, biliyorsunuz. Şimdi, bu müddet zarfında, sizin yardımınıza ihtiyacım var. İçiniz rahat etsin diye, derhal ilâve edeyim, size sadece bu sekiz gün için ihtiyacım var! Sizden beklediğim yegâne hizmet, işi telâşa getirmiyeceğinize ve her şeyden evvel, bu aşkın size bir yük olduğunu gösteren bir tek kelime bile sarfetmiyeceğinize dair söz vermenizdir. Bir insan hayatı mevzuubahs. Böyle bir zamanda, sizden, sekiz gün için nefsinize hâkim olmanızı isteyorum. Bundan daha az ne olabilir?

— Evet... Ama, sonra?

— Şimdilik onu düşünmiyelim. Ben, bir uru ameliyat ederken, onun, ileride tekrar çıkıp çıkmıyacağını düşünmem. Bir insanın yardımına çağırıldığım zaman, tereddüdsüz harekete geçmekten başka yapacak işim yoktur. Yegâne doğru iş budur, çünkü beşeridir. Üsttarafı tesadüfe, yahud dindar insanların dediği gibi Allaha kalmıştır. Birkaç ay zarfında neler olur, neler! Belki de, Edit'in sıhhati, benim tahminimden daha çabuk düzelir, yahud da, ayrılık sevdasını azaltır. Bütün bu ihtimalleri şimdiden kat'î olarak tahmin edemem. Siz de edemezsiniz. Bütün gayretinizi, münhasıran şu noktaya teksif ediniz: Bu kat'î devre esnasında, onun aşkı size korku verdiğini belli etmiyeceksiniz. Her sabah, kendi kendinize, şöyle deyiniz: Sekiz gün daha dişimi sıkacağım, yedi gün daha, altı gün daha... Ve sonunda bir insan kurtarmış olacağım! Sekiz gün erkekçe, enerjik bir tavır takınmağa muktedir değil misiniz?

İnsiyakî bir şekilde:

— Tabii! dedim.

Hatta, azmimi göstermek üzere:

— Mutabıkız! Tamamen mutabıkız!

Diye ilâve ettim. Bana düşen vazifenin mahdud ve muayyen olduğunu öğrenince, kendimde taze bir kuvvet duymağa başladım.

Kondor, rahat bir nefes aldı:

— Bir şey daha, dedi, biz, doktorlar, gayrimelhuz şeyleri hesaba katmağa, her türlü ihtimale karşı hazır bulunmağa mecburuz. Faraza... bir hâdise vuku bulur.. yani azminiz gevşer, yahud Edit'in şüphesi her hangi bir buhrana sebebiyet verirse, beni derhal vaziyetten haberdar edin. Gündüz, gece, hangi saat olursa olsun bizzat gelebilir veyahud beni çağırabilirsiniz. Derhal koşarım. Bu vâdi sizden aldım ya, haydi şimdi başka tarafa gidelim. Haylı uzun konuştuk, karım pek çabuk telâşa düşer. Ben bile, bu kadar sene sonra, hâlâ ihtiyatlı davranmak mecburiyetindeyim. Kaderin darbesini yemiş insanlar o kadar çabuk rencide oluyor ki!

Elektrik düğmesine doğru yürüdü ve lâmbayı yaktı. Bana döndüğü zaman, yüzünün tamamen değişmiş olduğunu gördüm. Belki de aydınlık, çizgilerini fazla keskin gösteriyordu. Ne de olsa, alnının ,derin kırışıklarla dolu olduğunu gördüm ve bütün tavırları, bu adamın, yorgun, bitkin olduğunu bana gösterdi. Onun, daima başkaları uğrunda kendisini feda ettiğini düşündüm. Karşılaştığım ilk nahoş hâdiseden kaçmak arzusu, bana, pek bayağı göründü, Kondor'a, heyecanla ve minnetle baktım.

Bunun farkına varmış olacak ki, gülümsedi; omzuma vurdu:

— Ne iyi ettiniz de gelip beni gördünüz, dedi, düşünün bir kere, ya uluorta, düşünmeden savuşup gitseydiniz! Ömrünüz olduğu kadar acınacaktınız; çünkü her şeyden kaçmak mümkündür, vicdandan kaçılmaz. Gelin dostum.

Bu hitab beni mütehassis etti. Halbuki, Kondor, benim ne kadar zaaf ve cebanet gösterdiğimi biliyordu, buna rağmen, beni hakir görmüyordu. Tecrübeli bir adam ağzından çıkan bu «dost» sıfatı, cesaretimi artırıyordu. Hararetle elini sıktım.

***

Merdivenden inerken garib bir his içindeydim. «Bende ne var ki, diye düşünüyordum, herkes bana karşı itimad gösteriyor; şu kör kadın, sönmüş gözlerile bana dostça bakıyor; adeta yabancısı olduğum şu adam, elini, muhabbetle omzuma koyuyor? Beni buraya sevkeden sebebin ne olduğunu unutmuştum. Hakikaten de, niçin kaçmağa kalkmıştım? Öfkeci bir mafevk bana hakaret ettiği için mi? Biçare bir mahlûk benim aşkımla yanıp tutuştuğu için mi? Birisi, bana istinad etmek istemişti de, onun için mi? Sanki, yardıma koşmak, dünyanın en mükemmel işi değilmiş gibi!

Bir gün evvel tahammül edilmez bir fedakârlık telâkki ettiğim şeyi yapmağa, yani, bana karşı duyduğu ateşli aşktan dolayı, bir insana minnettarlığımı göstermeğe, bu muhakeme, beni kendi arzumla sevkediyordu.

Artık Edit'i göreceğim saatten, daha doğrusu dakikadan başka hiç bir şeyden korkmuyordum. Biliyordum ki, o derece haris bir itiraftan sonra, tam bir soğukluk göstermesine ihtimal yoktu ve ilk bakışında: «Beni affettin mi?» hatta «Seni sevmeme tahammül ediyor musun, aşkıma mukabele edecek misin?» sualini okuyacaktım. Zaptedilen fakat buna rağmen mukavemet edilemez bir sabırsızlığın verdiği yüz kızartısı arasındaki bu nazar, benim için tehlikeli ve tahammülü güç bir şey olacaktı, bunu hissediyordum. Beceriksizce söylenmiş bir söz, yanlış bir hareket, gizlemek mecburiyetinde olduğum şeyi meydana vurabilir ve o zaman, Kondor'un, bilhassa tevakki etmemi söylediği hâdise vukua gelebilirdi. Fakat, o bakışı metanetle karşılarsam kurtuldum demekti, aynı zamanda onu da, belki ebediyyen, kurtarmış olacaktım.

(Arkası var)

Bize Ölüm ve Ateş dünyasından gelen ilk elçi, Torpillerin cehenneme çevirdiği.. Bombaların kasırgalar kopardığı Okyanuslarda

YÜZEN KALELER (CONVOY)

CLİVE BROOK - JOHN CLEMENTS

- TÜRKÇE -

Mevzuunu hakikatten.. Heyecanını harbden.. Ateşini sonsuz bir aşktan - Azametini zaferden alan haftaların - Senelerin en büyük harb ve aşk filmi

Bugün LÂLE'de

İlâve: En son gelen Türkçe Paramunt dünya haberleri

Bayramda hergün saat 11 de matine.

Bayram şerefine BUGÜNDEN itibaren

AZAK SİNEMASINDA

Müstesna zengin bir program 3 film birden

Film dünyasının eşsiz harikası.. Hak ve hakikatin sönmez meşalesi...

EMİL ZOLA

Büyük artist PAUL MUNİ'nin kudretile ölmez bir eser oldu

İlâve olarak:

GÜRÜLTÜLÜ TİYATRO

Herkesi kahkahalara garkedecek eğlenceli bir komedi

Tayyare ile Londradan gelen TÜRKÇE SÖZLÜ İngiliz - İtalyan ve Yunan - İtalya harbine aid en son harb jurnali

TARİHTEN YAPRAKLAR

İstanbulun eski bayramları

Sarayın ve halkın bayramı - Muayede resmi - Padişah ayağı öpmiyen Vezir - Meşrutiyetin ilk bayramları

Yazan: HASAN ADNAN GİZ

İstanbulun eski bayramlarını anarken gayriihtiyarî Ahmed Rasim merhumu hatırlıyorum. O bugün hayatta olsaydı kimbilir ne tatlı şeyler yazardı? Ne yazık ki, Evliya Çelebiden Ahmed Rasime kadar eski İstanbul hayatını tasvir ve tespit eden üçüncü bir Türk müellifi yetişmemiştir. Bugün içtimaî tarihe aid elimizde pek az vesika var. O vesikalara bakılırsa İstanbulun eski bayramları hakikaten bir âlem olurmuş! (*) Muazzam ülkelerin bütün servet ve ihtişamını sinesinde toplayan bu güzel şehir, daha haftalarca evvel bu kutlu güne hazırlanır ve şairler bile sevgililerini gelecek bayramın hayalile avuturmuş:

Iyd irişsün baisi şevki cedid olsun da gör!
Seyri Sadâbâdı sen bir kerre ıyd olsun da gör!
Kûşe kûşe mihrler, meh'ler bedid olsun da gör,
Seyri Sadâbâdı sen bir kerre ıyd olsun da gör!

Eski İstanbulun iki edebiyatı, birbirine benzemiyen iki tip insanı gibi bayramı da iki kısma ayrılırmış:

Sarayın bayramı, halkın bayramı.

Saray halk için bugün bile çalışmaz, buna mukabil bütün yıl bayram eder; halk ise bütün yıl saray uğruna çalışır ve senede ancak yedi gün eğlenmek imkânını bulurdu. Muayede resmi denilen sarayın bayram merasimi şatafatlı bir zulüm ve istibdad sahnesinden başka birşey değildi. Orada bir tiran tahta çıkar ve sadrıazamları, müftileri, âlim ve fazıllarile beraber bütün devlet ricali onun eteğini öperdi. Fatih muayede resmini bir kanun şekline koymuş, tanzim ettiği kanunnameye «Bayramlarda divan meydanına taht kurulup çıkmak emrim olmuştur.» bendini ilâve etmişti. Muayede resmi bir takım muayyen ve mufassal teşrifat dairesinde vuku bulurdu. Bayramdan bir gün evvel taht divan meydanına kurulur ve bayram sabahı erkenden sadrıazam, vüzera, kazaskerler, defterdarlar, kadılar, müderrisler, müteferrikalar, çavuşlar velhasıl mansıb sahibi bütün rical saraya gelirdi. Eski bir usule tevfikan tahtın sağında Kırım hanzadeleri, solunda ise -eğer varsa- padişahın oğulları yer alırdı. Tahtın karşısında sağa ve sola mailen mirialem ağa, çavuşbaşı, teşrifatçı ve kapıcıbaşı ağalar ve ellerindeki asâlarile mabeyincilik vazifesini gören diğer içağaları elpençe divan dururlardı. Padişah evvelâ Hırkai Saadet odasında sabah namazını kılar, ondan sonra Enderun ricalinin tebriklerini kabul eder ve Sünnet odasında saltanat elbisesini giydikten sonra divana dahil olur ve tahta çıkardı. Hünkâr divana girer girmez hemen Mehterhane çalmaya başlar ve alkışa memur olanlar yüksek sesle: «Aleyke avnillah! Uğurun açık olsun, ikbalin füzun olsun!» dualarını tekrar ederlerdi. Bu duaların arkasından «Mağrur olma padişahım senden büyük Allah var!» nidası yükselir, fakat gurur ve ihtişamdan gözleri kamaşan Osmanoğulları bu manevî ihtarın farkına bile varmazlardı.

Bu sırada teşrifatî efendinin bir işaretile nakibüleşraf tahtın önüne gelerek mutad olan duayı okur ve ondan sonra tebrik yani etek öpmek faslı başlardı. Evvelâ Kırım prensleri, sonra miralem ve kapıcıbaşı ağalar etek öperler ve onların arkasından sıra sadrıazama gelirdi. Başvezire düşen ubudiyet vazifesi müthiş bir zillet ve hacalet nümunesiydi. Padişahın vekili mutlakı, ordunun serdarı ekremi ve bütün bir imparatorluğun müdiri umuru olan bu zatı şerif üst kürkünün sağ eteğini elile tutarak yavaş yavaş huzura doğru yürür ve tahta yaklaşınca hemen yere kapanarak zemini öper, kalkıp bir kaç adım yürüdükten sonra tekrar sar'ası tutmuş gibi yere kapanır ve nihayet tahtın önüne gelince üçüncü defa secde ederek şapur şupur padişahın iki ayağını da öperdi.

Vakar ve haysiyet sahibi bir devlet adamı için bu ne büyük bir zillet, ne yüz kızartıcı bir mahkûmiyetti. Padişah, vezirini bu hareketle mahkûm kılmakla huzurunda bulunan bütün devlet ricaline «Bakın işte bu adam geçri zamanın sadrıazamıdır. Fakat indimdeki kıymeti bir köleden ,bir uşaktan ziyade değildir.» demek istiyordu.

Osmanlı tarihinde, padişah ayağı öpmekten istinkâf eden ve bu suretle saltanat gururuna müthiş bir darbe indiren yalnız bir Osmanlı veziri vardır: Tarhuncu Ahmed Paşa.

Tarhuncu, Mısır Valisi iken düşmanları padişah dördüncü Murada onun aleyhinde bir takım iftiralarda bulunmuşlardı. Bu yüzden saraya celbolundu. Huzurda herkes etek öperken o bir selâmla iktifa etti. Murad zaten çatmak için bahane arıyordu. Onun bu pervasız selâmı karşısında adeta küplere binerek:

— Bre mel'un! -diye haykırdı- Bunca eazımı âlem benim huzurumda yer öperler, sen niçin öpmedin?

Tarhuncu ona:

— Hünkârım -diye cevab verdi.- Ben ne hâk'im ki zeminbustan istinkâf eyleyim? Nihayet bu bende bir garib halet vardır ki şimdi ol resmi ubudiyetin icrasına mâni olmuştur. Bu âciz kulun otuz seneye karib emirülhac olmak sıfatile her sene dameni beytullaha yüz sürerdim. Şimdi nasıl yer öpebilirim?

Bu güzel ve yüksek cevab karşısında, Dördüncü Murad bütün hiddetine rağmnn susmak mecburiyetinde kaldı. «Naima, Cild 5, sahife 287»

***

Muayede resminde etek öpme usulü sonradan saçak öpmeye tahvil olunarak ikinci meşrutiyete kadar büylece devam etti. İkinci meşrutiyetin ilk muayede resminde mühim bir hâdise oldu. O gün Beşinci Mehmedin saçağını Başmabeyinci Lûtfi Simavi Bey tutuyordu. Vükelâ, rical ve askerî erkân sıra ile ve usulü dairesinde tahtın saçağını öptüler. Sıra meb'usana gelince, başta Meclisi Meb'usan reisi Ahmed Rıza Bey olmak üzere bütün meb'uslar saçağı öpmiyerek yalnız uzaktan bir temenna ile iktifa ettiler. O zaman sarayca pek fena karşılanan bu hâdise saltanat gururuna karşı demokrasinin ilk isyanı olmuştu.

Muayede resmi hitam bulduktan sonra padişah tahttan iner ve sağ koluna sadrıazam, soluna kızlarağası geçerek bir kere tahtın etrafını dolaşır ve vüzerayı selâmlıyarak hareme dönerdi. Muayede resmi bayram namazından evvel icra olunur ve namaz umumiyetle Sultanahmed camiinde kılınırdı. Bayramın ilk günü yalnız padişaha mahsus olduğundan vüzera daha evvel veya sonra birbirlerini tebrik ederlerdi. O devirlerde sarayın ve halkın bayramı arasında hiç bir münasebet ve müşareket yoktu. Sarayın bayramı nekadar merasimperver ve soğuk ise, halkın bayramı da o kadar candan ve samimî olurdu. Bu günlerin en büyük eğlencesini gene meşhur semtlerde kurulan bayram yerleri teşkil ederdi. Bu yerlerde en ziyade salıncak ve dönmedolab rağbet görürdü. Bugünkü beşiklere benziyen salıncakların iki tarafında iki uzun ip bulunur ve münavebe ile iki adam tarafından çekilerek şiddetle havaya kaldırılırdı. Dönmedolablar ise şimdiki atlıkarıncalara benzer, fakat şakul istikametinde dönerlerdi. Fakat asayişin bozuk olduğu devirlerde bu bayram yerleri pek tehlikeli bir şekil alır, hele baldırıçıplakların şerrinden kimse sokağa çıkamazdı. Yeniçeri zorbaları böyle günlerde halkı soymak için türlü hünerler icad eder, meselâ yoldan gelip geçenlere bir kaç damla gülsuyu serperek bahşiş ister, vermeyince balta olurlardı. Yaza tesadüf eden bayramlarda bütün İstanbul halkı Halicin, Boğaziçi ve Üsküdarın meşhur mesirelerine dökülür ve «cümle uşşakanı dilberan» ağacların gölgesinde bir nice can sohbetleri ederdi.

(*) Eski bayramlarda yapılan merasim hakkında şu eserlerde malûmat vardır: Tarih Encümeni mecmuası, Eslâfın bayram tebrikâtı - Cevad Paşanın Askerî tarihi - Atanın Enderun tarihi- M. de Thevenot'nun Seyahatnamesi - Lûtfi Simavi Beyin hatıratı-

Millî Piyango

Büyük ikramiye 166935 numaraya çıktı

Millî piyangonun 7 ikincikânun çekilişi, dün Eminönü Halkevinin yeni binasında yapıldı. Geniş salon, vaktinden çok evvel, davetlilerle dolmuştu. Kartlarını almakta gecikenler, ikramiye kazanan numaraları bir an evvel öğrenmek merakile, Halkevi binasının önünde toplanmışlardı.

Saat tam 17,30 da, İstiklâl marşının nağmeleri arasında, Millî Piyangonun işaretlerini yakalarında taşıyan üçü erkek ye üçü kız olmak üzere altı çocuk, madenî kürelerin önünde yer aldılar. Küreler dönmeğe başladı.

Keşidenin umumî plânında en büyük ikramiye olan 50 bin liradan maada, 10 bin liralık 3, 5 bin liralık sekiz, 200 liralık 15, 1000 er liralık 120, 500 er liralık 180, 100 er liralık 300, 50 şer liralık 600, 10 ar liralık 6000 ve dörder liralık 60 bin kazanacak numara ve 120 şer liralık 47 teselli mükâfatı vardı.

İlk olarak birler küresi işletildi. Ve mihveri etrafında dönen madenî küreden 9 rakamı düştü. Ve bu suretle 9 rakamile nihayetlenen bütün biletler dörder lira kazanmış oldular. Bundan sonra, aynı küreden sekiz rakamı düştüğü için sekiz ve dokuz rakamlarile nihayetlenen bütün numaraların dörder lira kazandıkları anlaşıldı. Bundan sonra iki küre birden işletilerek 68 ve 15 rakamlarile nihayetlenen biletlerin onar lira kazandıkları tespit edildi. Üç kürenin çalıştırılması neticesinde de 359 la ve 658 le nihayetlenen bütün biletler ellişer lira ve üç kürenin tekrar işletilmesile 406 ile nihayetlenen bütün biletler yüzer lira kazandılar.

Müteakiben dört küre birden harekete getirildi ve ilk hamlede 2648 rakamile nihayetlenen bilet hamilleri beşer yüz lira, dört kürenin müteakıb çevrilişlerinde de 3107, 3199,3195 ve 5553 rakamlarile nihayetlenen biletlerin hamilleri beşer yüz lira kazandılar. Dört kürenin altıncı defa çalıştırılması neticesinde 4885 ile nihayetlenen biletlerin hamilleri gene beşer yüz lira kazandılar.

Bin liralıklar

5756 ile nihayetlenen 30 bilet, 4025 le nihayetlenen 30 bilet, 9294 le nihayetlenen 30 bilet, 4747 ile nihayetlenen 30 bilet biner lira kazanmışlardır.

Bundan sonra altı kürenin aynı zamanda çalıştırılmasına başlandı.

İki bin liralıklar

25685, 199233, 220544, 208255, 125056, 159790, 53318, 44092, 169906, 93859, 14927, 246912, 227597, 29093, 123316.

Beş bin liralıklar

250147, 245947, 275028, 8862, 299696, 134669, 48581, 260312

250147 numaralı bilet Ankarada satılmıştır. Ve kazanan talihli tam bilet sahibidir. 27502 numaralı bilet Kayseri ve İzmirdedir. 8862 numaralı bilet sahibleri İskenderun ve İzmirdedir. 299696 numaralı bilet hamili İstanbulda bulunmaktadır. 134669 numaralı bilet de İstanbul ve Aksaray vilâyetlerinde, 48581 numaralı bilet Ankarada satılmıştır.

On bin liralıklar

231380 (bu numaralı yarımşar bilet Erzurum ve Adanada satılmıştır), 192783 (bu numaralı bilet hamilleri Turhal ve Mardindedir), 165351 (yarımşar biletler İstanbul, İzmitte satılmıştır.)

Sıra nihayet elli bin liranın çekilmesine gelmişti. Spiker Said Çelebi, parmağına güvenen birini, kürelerin yanına davet etti. Fakat hiç kimse bu heyecanlı işi yapmağa kendinde cesaret bulamayınca, büyük ikramiyenin çekilişi gene çocuklara kaldı.

Elli bin lira

166935

Teselli mükâfatı kazananlar

166930, 166931, 166932, 166933, 166934, 166935, 166936, 166937, 166938, 166939, 160135, 161935, 162935, 163936, 163935, 164935, 165935, 167935, 168935, 169935, 106935, 116935, 126935, 136935, 146935, 156935, 176935, 186935, 196935, 66935, 266935.

Şehir ve Memleket Haberleri

Şişlide çocuk dispanseri

Esirgeme Kurumu güzel bir müessese kurdu

Şişli Çocuk Esirgeme Kurumu, Osmanbeyde Şairnigâr sokağında bir çocuk dispanseri açmıştır. Şişli hatta Taksime kadar olan bir muhitte büyük bir ihtiyacı karşılayan bu dispanser Şişli Çocuk Esirgeme Kurumunun muvaffak bir eseridir. Dispanser, fakir ve hasta çocukların muayene ve tedavisile meşgul olacağı gibi, bunların ayrıca ilâc ve gıdaları da temin edilecektir. Dispanserin henüz açılışının ilk günleri olduğu halde 100 den fazla hasta tedaviye başlanmıştır. Dispanser pazartesi ve perşembe günleri saat 11 den itibaren müracaat kabul etmektedir.

Yakında ayrıca bir de dişçilik şubesi ilâve edilecek, bu suretle dispanserin teşkilâtı tamamlanmış olacaktır. Büyük bir muhitin ihtiyacile uğraşacak olan dispanser Şişli halkının yardımlarile meydana gelmiştir.

Bursa Parti kongresi bitti

Vali Refik Koraltan mühim bir hitabe irad etti

Bursa (Hususî) — C. H. Partisi Bursa vilâyet kongresi samimî, hararetli ve heyecanlı celselerini müteakıb mesaisini bitirmiş ve yeni idare heyetini seçmiştir. Yeni heyete Nureddin Öğünç, Sadık Tahsin Arsal, Tevfik Aycan, Cemil Öz, Said Ete, Ali Sırrı Aysoy, Durmuş, Doktor Şemseddin Dorə ve Ragıb Armağan seçilmişlerdir. Yeni heyet te idare heyeti riyasetine Nureddin Öğüncü intihab etmiştir.

Seçimi müteakıb valimiz Refik Koraltan, bütün kongre azasile samiini ve müşahidleri heyecan ve hassasiyet içinde bırakan bir hitabede bulunmuştur. Büyük ve millî vahdetin parlak bir tezahürünü teşkil eden bu hitabe, yer yer sürekli ve şiddetli alkışlarla kesilmiştir.

Valimiz demiştir ki:

«— Ben bu kongrelerde görülen yüksek ve göğüs kabartıcı tabloyu şöylece ikiye ayırıyorum: Birisi Şefe bağlılık ve millî vahdet, ikincisi, bilhassa rejimin, Cumhuriyet idaresinin, halk idaresinin her bakımdan tecelli eden kutsî ve kıymetli varlığıdır.

Şefe bağlılık; arkadaşlar, köy, ocak ve kazalardan buraya gelinceye kadar devam eden bu ulvî tablo beni çok müteheassis etti. Eminim ki; bunu söylemekle hepinizin hissiyatına da tercüman olacağım.

Bugünkü Türk varlığının banisi ve bilhassa partinin müessisi Ebedî Şef Atatürkün huzuru ebediyetinde bütün milletin hissiyatına, necib duygularına tercüman olacak surette, onun adı anıldığı zaman millî bir ibadet yapıyor ve mabedde bulunuyor gibi bütün arkadaşlar, nefes almadan onun manevî huzurunda o ibadeti eda ettiler. Ve gene bütün milletin, etrafında tek bir vücud, tek bir insan ve tek bir kalb gibi birleşmiş olduğu Millî Şef, değişmez başkan, sevgili Reisicumhurumuz İsmet İnönünün adının anıldığı zaman onun adı, milletin içinden kükreyerek coşan bir duyguyu ızhar etmektedir.

Cumhuriyet idaresi nedir, halk idaresi ne demektir? Kemalizm rejimi ne ifade ediyor? diye bir sual sorulduğu zaman onlara yazı ile ve kitabla cevab vermekten uzak bulunuyoruz. Onun cevabını isteyenler, Türk idaresinin bütün milletler tarafından örnek tutulan şu tablosunu, köyden başlayarak kazalarda ve vilâyet merkezlerinde ve nihayet Türk milletinin hayat, saadet ve inkılâb kaynağı olan Ankarada aksi sada bulan kudretinde o cevabı filen bulurlar. Biz, bununla övünürüz, işte inkılâbımızın manası budur. Hükûmet milletle beraberdir, bir yoldadır.

Hepinize tekrar tekrar sevgilerimi bildirir, bir memleket çocuğunun kalbinde yaşayarak yer bulduğu bütün heyecanile sizlere, sizi gönderenlere ve bütün Türk milletine saadet dilerim. Emin olabilirsiniz; işte bir kaynaşma var ortada. Millî vahdet denilen sır buradadır. Onun başında, dünyaya karşı Şefimiz vardır. O, bizi düşünüyor. Onun saadet ve huzuru milletinin saadetidir. O şef ki: Güveniyor milletine, o da var olsun, biz de var olalım.»

İlkmekteblerde 74488 talebe var

1846 muallim bu talebeye ders gösteriyor

Bu sene ilkmekteblere alınan talebe ile sınıf mevcudları tespit edilerek Maarif müdürlüğüne bildirilmiştir. Buna göre İstanbul ilkmekteblerinin birinci sınıflarında 19587, ikinci sınıflarında 15.802, üçüncü sınıflarında 14,987, dördüncü sınıflarında 14,713, beşinci sınıflarında 9801 talebe mevcuddur. Bu suretle umum talebe yekûnu 74.488 i bulmaktadır. Bu talebenin 34,718 i kız, 39,777 si erkektir. Şehirde 191, köylerde 310 olmak üzere 401 ilkmekteb vardır. İstanbul ilk tedrisat kadrosunda 1846 muallim çalışmaktadır.

Maarif müdürlüğü şehrimizin mekteb ihtiyacı için şimdiden hazırlık yapmaktadır. Kaza maarif memurları hududları dahilinde ilktahsil çağına giren çocukların sayısını nüfus idarelerinden soracaklardır. Bununla beraber mayısta gene bir umum' araştırma yapılacaktır. Alınan neticelere göre her semtte açılacak ilkmekteble ilâve edilecek şube miktarı tespit edilecektir.

Hazin bir vefat

Arkadaşımız Abidin Daver annesini kaybetti

İstanbul meb'usu Abidin Daverin annesi Bayan Ravan Daver dün irtihal etmiştir. Cenazesi, yarınki perşembe günü saat on bir buçukta, Bomonti Tramvay istasyonunda, İzzetpaşa sokağında Sürel apartımanından kaldırılarak namazı öğleyin Beyazıd camisinde kılındıktan sonra, Edirnekapıdaki Şehidliğe defnedilecektir.

Merhume, hüsnü tabiatı, manevî kıymetleri ve bir çok meziyetlerile kendisini herkese sevdirmiş, muhitinin hürmetini kazanmış, eski tabirile bir hanımefendi idi. Türk matbuatına, aziz arkadaşımız Abidin Daver gibi, 30 senedir her branşta hizmet etmiş güzide bir evdlâd da armağan etmiştir.

Cenabı Haktan ona rahmetler dilerken muhterem arkadaşımızın ve kederli ailesinin elemlerini paylaşırız.

İktısad ve Ticaret mektebinin 58 inci yıldönümü

Yüksek İktısad ve Ticaret mektebinin 58 inci yıldönümü münasebetile ayın 16 sında mektebde büyük bir merasim yapılacaktır. Merasime mektebin eski ve yeni mezunları davet edilmiştir.

Şeker meselesi halledildi

Bazı toptancıların şeker bulunmadığından bahisle bakkallara şeker vermemeleri ve bu suretle yaratmak istedikleri buhran dün Şeker şirketinin kat'i müdahalesile önlenmiştir. Bir çok bakkallar dün Türkiye Şeker fabrikaları şirketine müracaatle şeker almışlar ve bunun üzerine toptancılar da şeker vermeğe mecbur olmuşlardır.

Kızılay balosu

İstanbul Kızılay cemiyeti tarafından Tokatlıyan salonlarında verilecek olan senelik balo, bayramın 4 üncü cumartesi akşamı verilecektir.

Menemende iki kaza

İzmir (Hususî) — Menemenin Kayıkbaşı mevkiinde Gediz nehrinde kolsuz ve 35 yaşlarında bir kadın cesedi bulundu. Bunun nehrin mezarlıklarından sürüklendiği tahmin ediliyor. Menemenin Özbekli köyünden 12 yaşında Bayram, ninesini ziyaretten dönerken, hayvanı Gediz kanalında cereyana kapılmış, çocuk boğulmuş ve atı kurtulmuştur.

İzmir limanından ihracat

İzmir (Hususî) — Geçen ay limanımızdan iki milyon liraya yakın mahsul, 2532 liralık hayvan ihrac edilmiştir.

Devair ve mekteblerde bayram tatili

Kurban bayramı dolayısile devair ve mektebler dün akşamdan itibaren tatil edilmişlerdir. Pazartesi günü sabahı tekrar çalışmaya başlıyacaklardır.

Hastanede öldü

Geçende Çatalca civarında olan bir yaralama hâdisesinde, 50 yaşında Şaban Abdurrahman oğlu, bıçakla karnından yaralanmıştı. Yaralı, tedavi edilmek üzere İstanbula gönderilmişti. Dün sabah, tedavi altında bulunduğu Gureba hastanesinde ölmüştür. Adliye hekimi Enver Karan, cesedi muayene etmiş ve gömülmesine ruhsat vermiştir.

Ortağını yaraladı

Bekir ve Kemal adlarında iki kişi, ortak olarak kullandıkları Ankara motörüne işçi olarak Ali adında birinin alınması yüzünden aralarında ihtilâf çıkmış, Bekir, Aliyi demirle omuzundan ve belinden yaralamıştır.

Terkos şirketinin taksitleri

Belediye tarafından satın alınan Terkos şirketine aid bir senelik ödeme taksiti Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdarın imzasile 1,300,000 frank olmak üzere dün Osmanlı Bankasına yatırılmıştır. Fransa vaziyetinin gayrisabit olmasına rağmen Belediye, borcunun tediyesinde tam bir hüsnü niyet göstermiştir.

Belediye bütçesi

Belediye, 941 senesi bütçesinin hazırlığına devam etmektedir. Yeni bütçe geçen seneki gibi 12,000,000 küsur lira olmak üzere tespit edilecektir. Bu seneki faaliyetin ehemmiyetlisini yolların inşası teşkil edecektir. Malzemesinin Avrupadan celbine lüzum görülen inşaat, harb sonuna bırakılacaktır. Bu sene yapılacak yollar meyanında Topkapıdan - Eminönüne kadar uzayan caddenin asfalta kalbi de vardır.

Halk ekmeği

Ziraat Vekâletinin verdiği emir üzerine halk ekmeği tipine yarayacak buğday çeşnisi tespit edilmektedir. Muhtelif vilâyetlerimizden gönderilen nümunelik buğdaylar Yeşilköy Tohum Islah istasyonunda tetkik ve bunların birleştirilmesinden meydana çıkan bir buğday tipi hazırlanmaktadır. Yakında ikmal edilecek olan bu tetkikattan sonra nümunelik ekmekler yapılacaktır. Yeni ekmekte kalori miktarı yüzde 95 e kadar çıkacak ve ekmek bir miktar esmer olacaktır.

Cezalandırılan esnaf

Dün, Belediye talimatnamesine muhalif hareketten 11 şoför, Beyoğlu semtinde 8 ve İstanbul semtinde 3 esnaf muhtelif beledi suçlardan tecziye edilmiştir.

Bundan başka hareket halinde bulunan tramvaylara atlamak veya inmek istiyen 21 kişi de cezalandırılmıştır.

ŞEHİR İŞLERİ

HARBİN TAHLİLİ

Tobruk da sukuta mahkûmdur

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

Ruh kuvveti kahraman yapar. Bardia'da olup bitenler, bundan sonra Tobruk'ta cereyan edecektir. Meğer ki Graziani, bir yanını Tobruk müstahkem mevkiine istinad ettirerek elindeki kuvvetlerle geniş mikyasta bir mukabil taarruz yapmak imkânını bula. Fakat Graziani'nin bugüne kadarki sevk ve idaresi, İtalyanlar hesabına, hiç de ümid verici değildir. Bu pek meşhur İtalyan Mareşalı, birçok hatalar irtikâb etmiştir:

1 — İtalya, taammüden harbe girdikten sonra, Graziani hazırlanmak için aylarca vakit kaybederek İngiliz Nil ordusunun kuvvetli bir surette teşekkül etmesine imkân vermiştir.

2 — Mısır hududunu geçip çöle girdikten sonra, eylûlden birincikânuna kadar, müdafaa ile taarruz arasında mutavassıt bir vaziyet almış ve iki cami arasında kalmış binamaz gibi tereddüd içinde bekleyip durmuştur.

3 — Halbuki onun taarruza devam etmesi ve İngilizlerin taarruz etmelerine meydan vermemesi lâzımdı. Bunu yapabilecek kudreti kendinde görmediği takdirde, çölde kalmıyarak büyük kısmını geriye hudud boyundaki tahkimatın arkasına çekmesi gerekti.

4 — Graziani, çölde ordusunu çok fena bir baskına uğratmıştır. Bunda, belki doğrudan doğruya, onun hatası yoktur. Amma, kumandasındaki ordunun zaferinden en büyük şeref hissesini alan bir kumandan, onun mağlûbiyetinden de en büyük mes'uliyet payını almağa mecburdur.

5 — Graziani, Sidi Barranide İngilizlerden ilk darbeyi yedikten sonra, kuvvetlerine muharebeyi kesip sür'atle düşmandan uzaklaşmalarını emredeceğine Bardiada mukavemet emrini vermiştir. Böylece bir kolordu, kendi ayağile kapana girmiştir. Halbuki İngilizler Mersa Matruhtan hududa kadar olan çölün susuz kısmını, bütün ağırlıklarile geçmekte azçok zahmet ve müşkülât çekecekleri için, ilk darbeyi vurduktan sonra, ağırlaşmak mecburiyetinde idiler. Bu sırada, İtalyanlar, İngilizlerin takibinden kurtulur ve muharebe temasını kesebilirlerdi. Bu arada fırsattan bilistifade yeni bir muharebe için hazırlanabilirlerdi.

6 — Bardiayı müdafaa etmeğe kalkışmak ancak, Tobrukta toplanacak kuvvetlerle bir taarruz yapılabileceği takdirde, doğru olabilirdi. Graziani, Libya hududunda, bu müstahkem mevkie dayanarak, henüz çölde bulunan İngilizlere taarruz etmeliydi. Böyle bir taarruza imkân yoksa, bir kolorduyu Bardiada, teslim olmağa mahkûm etmek yanlıştı.

7 — Muvasalası kesilen ve mahsur bir vaziyete düşen herhangi bir kale ergeç sukuta mahkûm olduğu için vakit kazanmak maksadile Bardiada bir kolordu ile mukavemet etmeğe kalkışmak, ancak kâr ve zararı gayet iyi hesab ederek yapılması lâzım gelen bir hareketti. Eğer, kazanılacak zaman, 30,000 kişinin feda edilmesine değerse, bu hareketi yapmak doğru idi. Halbuki ilerideki muharebelerle görülecektir ki Bardia müdafaası, Graziani'ye 30,000 kişinin ziyana tekabül edecek kadar, zaman kazandıramamıştır. Bardia müdafileri ardcı muharebeleri yapa yapa çekilselerdi, İtalyan ordusu 30,000 kişi kaybetmeden İngilizlerin ileri hareketini gene geciktirmeğe muvaffak olurdu.

Bu bakımdan Mareşal Graziani, bu 30,000 kişiyi adeta beyhude feda etmiş addolunabilir. Diyorlar ki Graziani, Bardianın böyle büyük kuvvetlerle müdafaasına muhalif imiş; fakat Sinyor Mussolini emretmiş; o da itaat etmiş. Mussolini acaba, bunu kendiliğinden mi emretti? Yoksa, «İtalyada bir mahal» de bulunan Mareşal Badoglio'nun halefi yeni başkumandanla istişare ettikten sonra mı bu emri verdi? Böyle olsa dahi Mareşal Graziani Libyanın müstakil başkumandanı olduğu için, ordusunu dilediği gibi kullanması ve Mussolini'yi dinlememesi lâzım gelirdi. Çünkü Libya hareketleri ve muharebeleri, Romadan veya «İtalyada bir mahal» den idare edilemez. Oradaki vaziyeti, bu mıntakanın başkumandanı elbette merkezdekilerden çok daha iyi bilir.

Mareşal Graziani'nin merkezden aldığı yanlış bir emre, vereceği fena neticeyi bile bile itaat etmesi, onu mes'uliyetten kurtaramaz. Esasen Bardia müdafaasını Mussolini'nin emrettiği de bir dedikodudan ibarettir; ağlebi ihtimal doğru değildir.

Mareşal Graziani'nin, bugüne kadarki baştanbaşa hatalı sevk ve idaresini, onun yarın da muvaffakiyetli bir kumandan olamıyacağına delil addedersek, Sinyor Gayda, herhalde bize kızmaz, sanırız. Esasen, Mareşalın yediği darbelerden sersemleyip bilâkis akını başına aldığını kabul etsek dahi, gene İngilizleri yenebileceğine inanamayız. Çünkü, dün, elinde sapsağlam bir ordu vardı; yarın ise, mevcudunun üçte birini, malzemesinin yarısını ve maneviyatının dörtte üçünü kaybetmiş bir kuvvet bulunacaktır. Bununla maddî ve manevi kuvvetleri artmış, çölü atlamış bir hasmı nasıl mağlûb edebilir?

Tobruk da Bardianın akıbetine uğramağa mahkûmdur.

***

Mareşal Graziani, vaktile Libyada, bir kaç sene evvel de Habeşistanda, çakmaklı tüfeklerle mücehhez, yalmayak başıkabak dövüşen zavallı bedevilere karşı yaptığı tenkil hareketlerinde çok muvaffak olmuştu. Libyada, eline geçirdiği Sünusî şeyhlerini ve aşiret reislerini tayyarelerle havadarn aşağı atmak gibi görülmemiş şiddet ve zulümlerle bu memleket halkını tethiş ederek isyan ve mukavemet hareketlerini bastırmıştı. Mareşal, Habeşistanda da, ayni şekilde dehşet salma yolunu tutmuş olduğu için, bir gün Adis Ababada birkaç Habeşlinin hücumuna uğrayarak yaralanmıştı.

Bu İtalyan Mareşalının bir «stratej» değil; bir «tiran» olduğu anlaşılıyor. İtalyanlar kendilerini Romalıların varisleri telâkki ederler. Bu iddiaları doğru ise Mareşal Graziani, Sezar'ın değil; Neron'un torunu olmak lâzım gelir. Onun için tethişte mahir; fakat kumandanlıkta ve harb san'atında yaya kalmıştır.

Küçük hikâye

Bir dağ sevdalısı

Orhan Rahmi Gökçe

Parmaklarımız mavzerlerin tetiğinde, anlatılamıyacak bir heyecanla ilerliyoruz. Orman zifiri karanlık, fakat gökyüzü şaşılacak derecede parlak

Bastığımız yerde odun parçaları kırılıyor, ağacların alçak dalları soğuktan donmuş yüzümüzü acıtıyor.

Arkadaşım köy muallimine sordum:

— Daha çok gidecek miyiz?

— Hayır, dedi, yaklaşıyoruz. Senin gibi bir arkadaş bulduğumdan bahtiyarım. Muammayı çözeceğim bu akşam.

Kalbim, şiddetle çarpıyordu. Arkadaşım yürüyüşünü yavaşlattı. Daha dikkatli basıyor, gürültü çıkarmamağa çalışıyordu. Ben de ona uydum. Artık ormanın öbür tarafına çıkıyorduk. Elile koluma dokundu:

— Dikkat edelim Ve, ağacların aralığından yüz metre kadar ileride; bir kaç apartıman büyüklüğündeki siyah ve korkunç bir kayayı gösterdi. Kaya, bu dağın bütün ovasına hâkim bir noktada idi. Buradan etrafı seyretmek her halde müthiş, fakat heyecanlı bir temaşa olacaktı.

— Şurada saklanacağız. Bakalım, ne olacak?.

Büyük ağac gövdelerini siper aldık, beklemeğe başladık. Yarım saat kadar geçti. Müthiş bir rüzgâr iniltiler çıkararak ormanın tepesinden aşıyor, aşağıdaki vadilerde çın çın ötüyordu. Arkadaşım:

— Ay doğuyor.

Diye fısıldadı ve bunu söyler söylemez, bileğimi sıktı. Mavzeri daha sıkı yakaladım. İleriden, geniş sıçrayışlarla, büyük bir mahlûk geliyordu. Derhal tanıdım: Kaplan!. Ne yalan söyliyeyim, evvelâ bir raşe geçirdim. Sonra hafif bir ter tabakasının sırtımı ıslattığını duydum. Kaplan, o kayaya tırmandı. Tam zirvede durdu. Gecenin gümüşî fonu içinde canavarın şeklini tam bir vüzuhla görüyorduk. Kuyruğunu ağır ağır iki tarafa salladı. Sonra, kulakları yırtan bir feryad savurdu. Biraz durdu ve tekrar gerilerek, boynunu hafifçe uzatır gibi yaparak, acı acı tekrar bağırdı. Bu müthiş kükreyişler, âsabımı bozar gibi oldu. Kaplan bundan sonra orada hareketsiz kaldı.

Aradan yarım saat geçti, bir saat geçti. Hayvanın homurdandığını duyduk.

Bir aralık kulağımıza, ormanın alt taraftaki yoldan, süratle koşan bir hayvanın nal sesleri geldi. Dallar kırılıyor, yapraklar hışırdıyordu.

Kaplan da bu sesi duydu ve başını o tarafa çevirerek kuyruğunu oynattı. Arkadaşıma:

— Eyvah, diye fısıldadım. Senin meçhul süvari, kaplanan rasgelecek. Böyle bir hayvanın pençesinden kurtulmak mümkün müdür?

Heyecanım son kertesini bulmuştu. Atlının, hızla ormandan fırladığını gördük. Süvari, bir kadındı. Yağız bir ata binmişti. Başını da iyice sarmıştı. Kaplan onu görünce, tekrar kükredi. Garib değil mi?

Bu defaki ses, deminki gibi vahşi değildi. Adeta bir sevinç çığlığına benziyordu. Süvari biraz daha ilerledi ve kayanın dibinde atından süratle indi. Kaplan bir ok gibi kayadan o noktaya doğru sıçradı. Gözlerimi ne kadar açtığımı hâlâ hatırlıyamıyorum.

Ne oluyordu? Parçalıyacak mıydı? Belli ki süvari, genc bir kızdı. Atından inişi, hareketleri bunu gösteriyordu. Uzuna yakın bir silueti vardı. Kaplan ona yaklaşınca genc kız kollarını açtı. Canavar, iki ayağının üzerine kalktı. Adeta insan gibi kucaklaştılar. İki arkadaş gözgöze geldik. İkimiz de dehşet içinde idik. Aksiliğe bakın; kara bir bulut doğan ayın yüzünü kapladı ve gökyüzü birdenbire değişmeğe ve kararmağa başladı.

Göz bebeklerimiz, son kuvvetlerini sarfediyordu. O noktadan her ikisi de kaybolmuşlar, ormana doğru çekilmişler gibiydi. Fakat atın karaltısı hâlâ orada idi.

Yarım saat geçti. Artık gözlerimiz yorulmuştu, hiç bir şey göremiyorduk. Bir aralık, gene nal sesleri duyuldu. Arkadaşım fısıldadı:

— Gidiyor. Yazık, kim olduğunu anlıyamadık. Bu bir kadın. Fakat kaplana ne dersin?

Ben sadece. sık sık, meçhul atlının buraya geldiğini işitmiştim. Şimdi işin içine, bir de kaplan karıştı.

Arkadaşım, sözüne devam edemedi. Çünkü kaplanın sesi tekrar duyuldu. Yarım saat sonra biz de köye dönüyorduk ve arkadaşım:

— Bu hâdise, dört yıldanberi böyle devam ediyormuş, diyordu. Kimse, düğümü çözemedi. Bizim bildiğimiz sadece meçhul bir atlıdan ibaretti. Ona «eşkiya» diyenler vardı. Cin, şeytan olduğundan bahsedenler de ayrı.

***

Bu hâdisenin üzerinden bir buçuk sene sonra arkadaşım köy muallimin - den şöyle bir mektub aldım:

«Nihayet muamma çözüldü azizim. Hâdise, tam bir aşk hikâyesidir. Acele etme, «böyle saçma şey olur mu hiç» deme. Anlatayım:

(....) köyünde biri k

SON HABERLER

Siyasi İcmal

Amerikanın ilân ettiği harb

Mister Ruzveltin dünkü mesajını okuduktan sonra Amerikanın harbe girmiş olduğuna hükmetmek bir mübalâğa teşkil etmez. Yalnız Amerikanın harbe girişi mutlak bir giriş değildir. Amerika, Mister Ruzvelt'in dediği gibi, hürriyetin müdafaası ve hürriyetin yeryüzünde yeniden tesisi için «enerjisini, kaynaklarını, teşkilâtını ve kudretini» vermektir ve bunun için hürriyetin müdafilerine miktarı daima artacak gemiler, tayyareler, tanklar ve toplar gönderecektir. Şayed, diktatörler, bu yardımı bir harb hareketi telâkki ederlerse, diktatörlerin bu telâkkisi Amerikayı korkutmıyacaktır.

Mister Ruzvelt'in bu sözleri, Amerikanın icab ettiği, yani demokrasi cephesi bu ihtiyacı da gösterdiği takdirde, büsbütün harbe girmeyi de göze alacağını ifade etmektedir. Fakat demokrasi cephesi, hali hazırda böyle bir ihtiyac karşısında değildir. Onun ihtiyacı Mister Ruzvelt'in anlattığı şeylerdir. Yani, gemi, tayyare, top ve tanktır ve Amerikanın yalnız bu yardım ölçüsü dahilinde harbe girmesi kâfidir, onun bu ölçü dahilinde yapacağı yardım harbin kazanılmasını temine elverir.

Mister Ruzvelt, Amerikanın enerjisini, kaynaklarını, teşkilât ve kudretini demokrasi cephesinin emrine amade kıldığını ilân etmekle ve bunun tahakkukunu temin edecek salâhiyetleri istemekle bugünkü harbin mukadderatını tayin etmiş oluyor.

Demokrasi mutlaka kazanacak:

Bugünkü harb, istediği kadar uzayabilir. Fakat bu harbin neticesi üzerinde zerre kadar şüpheye mahal yoktur. Harbi demokrasi kazanacak, dünya yeniden hürriyete kavuşacak; insanlık tecavüz korkusundan kurtulacak ve daha müsaid iktisadi şartlar içinde yaşayacak!

Muasır insanlığın bütün emeli ve bütün hedefi budur. Yoksa yeniden Fir'avunlar devrine dönmek, yeniden zalim ceberutlara taparak manen ve maddeten sefil bir hayat sürmek değildir. Bugün için ceberuta boyun eğerek yeryüzünde fesad çıkarmaktan ve kan dökmekten başka bir şey yapmıyan milletlerin dahi için için hissedip bugün ifade edemedikleri öz dilek de bu hürriyete kavuşmaktır. Bu bakımdan hürriyet davası, bugün de manevi galebeyi haizdir.

Mihverin zafer hulyasına vedası:

Demokrasiler için vaziyet ve istikbal bu mahiyette olmasına mukabil mihver devletleri zafer hulyasına veda ederek neticesiz bir harble meşgul olacaklar, boşuboşuna kan dökecekler ve boşuboşuna uğraşacaklardır.

Milletleri böyle boşuboşuna harbe sürüklemek, milletlere harbin bütün sefalet ve ıztırabını çektirmek mihver memleketlerinin en bellibaşlı vasfı olan hürriyet yoksulluğunun bir neticesidir. Bugün bu milletler, zafer kazanmak ümidile sürüklenmektedir. Fakat bu milletlerin hakikati öğreneceği sıra uzak olmasa gerektir.

Mihver, bugünden başıyarak zafer hulyasına veda etmiştir ve onun bundan böyle atacağı her adım onu karanlık uçuruma sürüklemekten başka bir şeye yaramıyacaktır.

Amerikanın Mister Ruzvelt dilile dün mihver devletlerine, ilân ettiği harb, bunun en sarih ifadesidir.

Ömer Rıza DOĞRUL

Bir tayin

Ankara 7 (Telefonla) — Dahiliye Vekâleti memurlar sicil muamelât umum müdür muavinliğine Mülkiye müfettişlerinden Rauf İnan tayin edilmiştir.

Yüksek Teknik okulu

Ankara 7 (Telefonla) — Maarif Vekâleti Ankarada bir Yüksek Teknik okulu tesis etmeğe karar vermiştir. Bunun için İngiltereden bir mütehassıs getirtilecek, mütehassıs bu hususta tetkikatta bulunarak, tetkikatın neticesini Vekâlete vereceği bir raporla bildirecektir.

Konya Valisi Ankarada

Ankara 7 (Telefonla) — Konya Valisi Nizameddin Ataver, bayram tatilinden istifade ederek şehrimize gelmiştir. Bayramertesi vilâyete aid işler için Vekâletlerle temasta bulunacaktır.

Gaz ve benzin satış fiatları

Ankara 7 (Telefonla) — Ticaret Vekâleti gaz, benzin, motörin ve müştakatının satış fiatlarının Fiat Murakabe heyetlerince tespit edilmesine karar vermiştir. Ticaret Vekâleti tarafından bu hususta vilâyetlere bir tamim yapılarak tespit olunan fiatların sık sık kontrolu istenmiştir.

Yeni tayinler

Ankara 7 (Telefonla) — Tapu ve Kadastro umum müdürlüğü Zat işleri ve Levazım müdürlüğüne bu müdürlük muavini Kemal Ögen 70 lira maaşla tercihan tayin edilmiştir.

Elâzığ Maarif müdürü Şevket Tezel kanuni müddetini doldurduğu zaman maaş farkını almak üzere 35 lira aylıkla Tunceli maarif müdürlüğüne naklen tayin edilmiştir.

İzmir ilk tedrisat müfettişi Naşid Sarıca, 50 lira aylıkla Elâzığ Maarif müdürlüğüne naklen tayin edilmiştir.

Ayaş kaymakamı Lütfi Karayün açık bulunan Höyük kaymakamlığına naklen tayin edilmiştir.

İsviçre matbuatında harb akisleri

«Bardia ile İtalyanın Trablusta temeltaşı düşmüştür!»

Zürih 7 (a.a.) — İsviçre gazeteleri, İngilizlerin Bardia'da kazandıkları muvaffakiyetin ehemmiyetini tamamile kabul etmektedirler. Zurich'te çıkan Volksrech gazetesi, bu hususta şunları yazmaktadır:

«İtalyanın Trablusgarbdaki mevkiini sarsacak bir temel taşı düşmüş bulunuyor. Bu harekât esnasında İngiliz kara, hava ve deniz kuvvetlerinin mükemmel bir surette işbirliği yapmağa muvaffak oldukları muhakkaktır.»

La Tribune de Lausanne gazetesi de, İngiliz zaferinin yapacağı manevi tesiri kaydederek bu zaferin İngiliz milletinin mukavemetini büsbütün çelikleştireceğini yazmaktadır.

Ticaret heyetimiz Peşteye vardı

Budapeşte 7 (a.a.) — Macar ajansı bildiriyor:

Türk - Macar ticaret müzakerelerinde bulunmak üzere, Türkiye Hariciye Vekâleti Ticaret ve İktisad umum müdürü Bedri Tahir Şamanın riyasetindeki Türk heyeti Ankaradan pazartesi sabahı Budapeşteye varmıştır.

Amerika, Japonyadan tarziye istemekte musır!

Peiping 7 (a.a.) — Amerika büyük elçiliği muhafız kumandanı albay Turnage, son günlerde Japon polisi tarafından Amerikan deniz erlerinin tevkifi hâdisesi hakkında beyanatta bulunarak demiştir ki:

«— Müstakbel hareketimin Japon makamlarından tarziye kabul etmek olması hakkında talimat aldım.»

Bu beyanattan istihrac edildiğine göre, artık hâdise Vaşington ve Tokyoya intikal etmiştir.

Alman amelesine vadedilen cennet!

Nevyork 7 (a.a.) — Alman iş cephesi şefi doktor Robert Ley, Alman işçilerine harbin müşkül anlarında sabretmesini bildikleri takdirde kapitalist demokrasiler mağlûb olunca kendilerine tahsis edilen istikbalin parlak olacağını vadetmiştir. İşçiler o zaman ihtiyarlık maaşı alacaklar, daha az çalışacaklar, ücretli mezuniyetlerden istifade edecekler ve daha iyi meskenlerde yaşayabileceklerdir. Bu vadler dolayısile Nevyork Times şöyle yazmaktadır:

«İhtiyarlıyan işçilere İngilterede bir nesildenberi maaş verilmektedir. 1918 mütarekesindenberi İngiltere ahalisinin yarısı eski evlerden yeni binalara taşınmıştır. Amerikada ise bütün memlekete şamil bir içtimai emniyet sistemi tatbik edilmektedir.»

İzmir Parti idare heyeti

İzmir (Hususi) — Partimizin yeni vilâyet idare heyeti, vazifeye başlamış ve riyasete avukat Mustafa Münir seçilmiştir. Çok mütesanid bir manzara arzeden heyet, çok iyi intıba bırakmıştır. Mustafa Münir, şimdiye kadar Baro riyasetinde, Belediye ve Vilâyet meclisleri azalıklarında ve biraz da Parti başkan vekilliğinde bulunmuş, fikirleri, mesaisi, şahsi meziyet ve liyakatlerile muhitin sevgi ve takdirini kazanmış bir arkadaştır.

Keza, heyeti teşkil eden zevat da, iş kabiliyetleri tecrübeden geçmiş simalarıdır. Azaların isimlerini veriyorum:

Kız Muallim mektebi muallimlerinden Bn. Vedide Karadayı, Hilâliahmer reisi ve Vilâyet Encümeni azasından doktor Kâmran, ayni encümen azasından avukat Ekrem, Vilâyet meclis azasından avukat Ahmed Şükrü, Kız Muallim mektebi müdürü Mustafa Rahmi, Merkez Bankası müdürü Nazif, Tüccardan Reşad Leblebicioğlu.

İzmirde mahkemeye verilenler

İzmir (Hususi) — Şehrimizde yüksek fiatia gaz satan seyyar gaz satıcı Osman, Ahmed ve Ramazanla kömürde hileli kantar kullanan Mustafa, evinde kömür gizliyen Remzi ve Bergamada Şükrü ancak istediği müşteriye satan bakkal Hüseyin Akçetin adliyeye verilmişlerdir.

Egede zer'iyat

İzmir 7 (Telefonla) — Suların çekilmesi üzerine çiftçiler zer'iyata başlamışlardır.

Dost Atinada

Cumhuriyet bayramımıza aid filim alkışlarla seyrediliyor

Atina 7 (a.a.) — Atina ajansı bildiriyor:

Bütün Atina sinemalarında Türkiyenin Cumhuriyet bayramı şenliklerine aid aktüalite filmi gösterilmekte ve bu filim halkın heyecanlı tezahürlerine vesile teşkil etmektedir. Halk, Reisicumhur İsmet İnönü'yü ve şanlı Türk askerlerini hararetle alkışlamaktadır.

Adriyatikte hakimiyet kimde?

İtalyanların iddialarını Atina tekzib ediyor

Atina 7 (a.a.) — Roma propagandası, hakikat düşmanlığının bütün hududlarını aşarak şimdi de Adriyatik denizinin tamamile İtalyan kontrolu altında bulunduğunu ispat için fevkalâde gayretler sarfetmektedir .Güya İtalyan harb gemileri bu denizin mutlak hâkimi olarak düşmanın harehâtını murakabe etmekte imişler. Fakat Roma, Adriyatik denizinde düşman harekâtının mevcudiyetini kabul etmekle kendi kendini tekzib etmektedir. Esasen Papanicolis Yunan denizaltısının Adriyatikte, son günlerde cemaı. 30,000 tonluk üç İtalyan nakliye gemisi batırmış olmasile bir İngiliz harb gemisinin aynı denizde diğer dört İtalyan nakliye gemisini batırdıktan sonra en küçük bir maniaya bile raslamadan Otrante boğazından çıkmış bulunması, bu denizin İtalyan kontrolundan çok uzak bulunduğunu parlak bir surette ispat eden hâdiselerdir. Bu iki vak'a ile daha bir çok vak'alar, Adriyatik denizinin İtalyan kontrolu altında değil, fakat İngiliz - Yunan donanmasının müessir kontrolu altında bulunduğunu açıkça göstermektedir.

Arnavudluktaki İtalyan kuvvetleri yakında deniz yolile anavatanlarından tamamile tecrid edilmiş olacaklardır. Bu vaziyetin bu kuvvetlerin mukadderatı üzerinde nasıl bir tesir yapacağını izaha hacet yoktur.

Amiral Leahy

Amerikanın yeni elçisi dün Flandinle görüştü

Vichy 7 (a.a.) — Amerika Birleşik devletlerinin Fransadaki yeni büyük elçisi Amiral Leahy, dün öğleden sonra Hariciye Nazırı Flandin'i ziyaret etmiş ve kendisine itimadnamesinin bir suretini tevdi eylemiştir.

Fransız Mesai Nazırı istifa etti

Cenevre 7 (a.a.) — D. N. B. Vichy'de iyi haber alan mahfillerde öğrenildiğine göre, Mesai ve İmalât Nazırı Belin, Mareşal Petain'e istifasını vermiştir.

Ayni mahfiller Belin'in istifası meselesinin bir kaç gün muallâkta kalacağı fikrindedirler.

Siirdde askerlerimize hazırlanan hediye

Siird (Hususi) — Yurd sınırlarını beklemekte olan kahraman erlerimize kış hediyesi hazırlamak için vali Halûk Nihad Pepeyinin eşi Bayan Nigâr Pepeyinin başkanlığında toplanan Orduevi komitesi büyük bir faaliyetle çalışmaktadır. Hergün Halkevinde kendilerine tahsis edilen mahalle gidilerek kahraman Mehmedciklerimize hırka, çorab, kazak, eldiven hazırlamaktadırlar. Siird halkı bu komiteye son derece yardımda bulunmaktadır, herkes kendiliğinden seve seve malzeme alıp yapılmak üzere komiteye vermektedirler.

TETKİKLER VE TAHLİLLER

Bergsonun ölümü

Yazan: M. Şekip Tunç

Zekâdan vazgeçmiyen, fakat bununla da tatmin olunamıyan Fransızların 20 nci asırdaki felsefi dehasını Henri Bergson, 12 nci asırda Abelard, 17 nci asırda da Descartes temsil etmiştir. 18 inci asır, Condillac istisna edilirse, bir ansiklopedistler asrı olmuştur. 19'uncu asırda bu dehanın en büyük mümessili Auguste Comte'tur.

Hissin sırlarına takılan, fakat aynı zamanda akıldan da vazgeçemiyen Pascal, gerçek bilgi ve saadeti vermediği halde hisse üstün tutulan akıl insan gururunun bir timsali olarak görür; zekânın, cılızlığına bakmıyarak yaptığı iddiaları tahammül edilemez bulurdu. His ve şefkat prensiplerine dayanan büyük semavi dinleri idrak etmiş, eski Yunanın yüksek akıl felsefesile bundan sonra kaynaşmak zaruretinde kalmış yeni milletler ruhun bu iki kutbu arasında tabiatile sağes buhranları geçireceklerdi. Pascal'in felsefesi bu buhranın en kuvvetli bir ifadesidir. Descartes'in insan düşüncesini ayrı bir cevher olarak tanıması ve varlığın esasını bu cevherin şuurunda bulması da onu Fransız spritüalizminin babası yapmağa kâfi gelmişti. Prensiplerini muhtelif ruhi iktidarlardan almış medeniyetler birbirlerile kaynaşarak katmerleştikçe felsefeler de tabiatile mudilleşmiştir. Bergson'un felsefesi işte bu mudilliğin Fransız metafiziğinde vâki olan en orijinal bir tezahürüdür. Fransa, onun ölümile yalnız en büyük filozoflarından birini değil, aynı zamanda en Büyük bir muharririni kaybetmiştir.

Büyük muharrirliğin behemehal orijinal bir düşünce ile eş olduğunu Bergson'un yazılarından daha kuvvetle ispat edecek bir vesika göstermek güçtür. Voltaire'de bir vuzuh abidesi haline gelen fransızca Bergson'da bir üslûb harikasile katmerlenmiş, onun fransızcasını görmeden fransızcanın eriştiği kemalin kudretini anlamak kabil olmıyacak bir mükemmeliyet kazanmıştır. O halde ki dimağı bütün hücrelerile uyandıran, güzel bir aydınlık içinde genişleterek açan bu fransızcada gelimeler silinmiş, mümkün olan her şeyi telkin edebilecek bir mana seyyalesi olmuştur. En çetin metafizik meselelerin bu seyyalede aldığı bedahet vuzuhu felsefenin çok tabii ve kolay bir şey olduğu vehmini verecek kadar kuvvetlidir. Bergson'la birlikte sönen şeylerin en başında metafizik diline verdiği bu sadelik mucizesini göstermek kabildir.

Onu bu muvaffakiyete eriştiren amil, Fransız spritüalist filozoflarını temayüz ettiren psikolojik tahlil iktidarının, kendisinde, erişilmesi pek güç bir inceliğe cinsî bir metafizik dehasının inzimam etmiş olmasıdır.

Felsefe daima iki mesele karşısındadır: Bilgi ve varlık. Bunlar nasıl mümkün oluyor, ve hakikî mahiyetleri nedir? Varlığı anlamadan bilginin hakkile anlaşılması kabil olmadığından Bergson da ilk plânda varlığı anlamak ister. Varlığı bilgi haysiyetile bilen ve anlayan insan ve onun şuuru olduğundan o halde felsefeye de buradan başlamak iktiza eder. Yalnız bu şuurun bize verdiği bilgilerin mahiyet ve kıymetini anlamak için onun muhtevasını teşkil eden varlıkların sabit ölçülür klişeler midir, yoksa başka mahiyette şeyler mi olduğunu tahkik etmeden işe başlamak peşinden verilmiş bir hükme göre düşünmek olur. Bergson, felsefi dehanın peşin hükümlerden kaçarak realite ile yüz yüze gelmek isteyen hâkim temayülünün ilk iradesini evvelâ burada gösterir. Esasen realitenin bir «olmuş bitmişlik» olmayıp mütemadi bir oluş temadi ettiği Heraclit'tenberi düşünülmüş ve hatta tekâmül nazariyesi, Hegel'in spritüalist dialektiği, materyalizm historikin materyalist diyalektiği bu telâkkiyi muhtelif şekillerde geliştirmiş olmakla beraber bütün bu inkişaflar hep rasyonel bir mahiyette vaki olmuş, rasyonel bilgilerle kurulmuştur ve eğer dünya hakikaten rasyonel yani aklî bir düşünüşün eseriyse bu babda tabiatile yalnız rasyonel istikamette ilerlenecektir. Fakat böyle değil de kâinat, aklın kavradığı, mekanik bir oluştan uzak ve yaratıcı bir oluşla ilerleyorsa dünya görüşünün ve ona göre varlık mahiyetinin de başka türlü tasavvur edilmesi iktiza eder. İki kelime ile dünya ya mekanik bir düzendir, veya yaratıcı bir oluştur. Bergson'un felsefi sezişi bu ikinci ihtimale meyyaldir. O halde yapılacak şey bu meyli evvelâ iç varlık olan şuurumuzun mahiyetinde tetkik etmek, sonra da dış varlık olan tabiatin mahiyetinde aramaktır.

Şuurun oluşile tabiatin oluşlarında fizik veya akli bir zaruret mutlak surette hâkim değilse ya bir anarşi, yahud düzensizlik vardır, yahud kendi kendini yaratan ve her anında yenilikler vücude getiren bir yaratıcı oluş aramak lâzım gelir. İşte Bergson'un bütün mesaisi, iç ve dış dünyaya tevcih edilmiş bu araştırmalarda ve bunların tevlid ettiği metafizik düşüncelerde toplanır.

Ölümü için yazılan bu satırların vazifesi onun felsefesini anlatmaktan ziyade felsefedeki mevkiini ve felsefi sezişinin hususiliğini göstererek felsefi simasını ancak bir şema halinde göstermek olabileceği için fazla tafsilâta girilmiyecektir. Bunu arzu edenler Bergson'dan türkçeye yapılan tercümelerime ve felsefesi hakkındaki yazılarıma müracaat edebilirler.

Bergson'un Şehopenhaur, Schelling ve Jacobi gibi Alman filozoflarına irca olunabileceğini söyleyenler az değildir. Fakat bunlardan hiç biri Bergson olmadığı gibi Bergson da onlar değildir. Yalnız onlara benzer tarafları olmakla beraber felsefi dili ve üslûbile onlardan ayrıldığı gibi bütün halinde alınan mahiyetile de onlara benzemez. Eserlerinin almancaya tamamile çevrilmiş olması da bu hususiyeti teyid eder.

Bergson'un Türk tefekkür hayatına karışması Büyük Harbin son senelerinde çıkan Dergâh mecmuasındaki neşriyat ve tercümelerle başlar. Fakat ne yazık ki o günden bugüne tefekkür havamızda hiç olmazsa tesalübler yaptıracak daha birçok filozofların girmesi lâzım gelirken genç felsefecilerimiz ekseriyetle derin ve hazin bir sükût içindedirler.

Bergson'un ölümile Fransız felsefesinde açılan boşluk büyüktür. Zavallı Fransız gençleri bunu da kapatmak için elbette çok büyük cehidler sarfedecektir. Temenni olunur ki daha çok Fransız felsefesile beslenmiş olan genç felsefecilerimiz yaşadıkları binnisbe çok mes'ud zamanların kadrini bilerek bu boşluğu doldurmağa çalışsınlar.

M. Şekib TUNC

Yeni harbin Tarihinde yeni Bir merhale

[Başmakaleden devam]

miş bulunuyor. Garb çölünde Bardia zaferinin taclandırdığı İngiliz taarruzu bu harbin yepyeni bir merhalesini ve adeta d ö n ü m noktasını teşkil ediyor. Yakın istikbal Bardia zaferini bu harbin tarihinde rolleri değiştiren yeni ve mühim safha diye yazacaktır.

Bunun neden böyle olduğunu bütün dünyanın pek iyi takdir etmekte olduğunda şüphemiz yoktur. Herşeyden evvel bir kere şurası var: Garb çölü muharebelerinin bundan sonraki safhaları ne şekillerde tecelli ederse etsin, artık garb çölünden Mısıra taarruzla Süveyşin ele geçirilmesi plânı bu harbde bir daha üzerine avdet olunamıyacak veçhile suya düşmüş veya kum deryaları içinde b o ğ u l m u ş t u r. Çölü geçebilmek zaten bir mesele idi. Tâ sulh günlerindenberi enikunu hazırlanagelen bu teşebbüs Mareşal Graziani ordularının da aylardan ve aylardanberi hazırlıklarile icrası kabil bir vaziyete sokulmağa çalışılmıştı. Şimdi bütün bu çalışmaların mahsulleri tamamen mahvolmuştur. Onları yenilemek için Libyanın anavatanla alâkası kesiktir. İngiliz donanması Akdenizde vaziyete hâkimdir.

Mısırın istilâsı ve Süveyşin zaptı meselesi artık o r t a d a n k a l k m ı ş sayılmalıdır. Onunla beraber Cebelüttarığı İngilizlerin elinden almak fikri dahi bertaraf olmuştur. İspanyanın bu fikre kazanılması Mısır tarafında muvaffakiyet ihtimallerile mütenazır olarak gözönüne alınabilirdi.

Mısırı istilâ teşebbüsünün temelinden söküliip atılmasile İngiliz Yakınşark ordusunun serbest kalması bu harbin müstakbel inkişaf ihtimalleri karşısında başlıbaşına ehemmiyeti olan diğer bir safha teşkil ediyor. Garb çölündeki garb İngiliz taarruzu, artık daha kolay ve daha kat'i seyirler takib edecek uzun bir seferin sadece bir mukaddemesi bile sayılabilir.

İşte bütün bu sebeblerden dolayı Mısır garb çölündeki harb hâdisesi, yeni dünya kavgasının hakikaten çok ehemmiyetli yeni bir merhalesini teşkil etmektedir. Bu harb hâdisesi garb çölünde birdenbire bir ehram gibi yükseldi. Tepesinden dünyaya şimdi artık daha büyük emniyetle bakılan bir ehram.

YUNUS NADİ

Bir tahmine göre

İngilterenin 25 bin, Almanya - İtalya - Japonyanın 41 bin tayyaresi varmış

Vaşington 7 (a.a.) — Amerikada çıkan «Havacılık» mecmuası neşrettiği bir makalede diyor ki:

«İngilterenin elinde 25 bin harb tayyareşi bulunduğu tahmin edilmektedir. Mihverin ise 41 bin tayyaresi vardır. Amerikanın ancak 6000 tayyaresi bulunmaktadır.

Bir sene sonra İngilterenin 45 bin, mihverin 49 bin tayyaresi bulunacaktır. Ancak 1942 haziranında İngilizler hava müsavatını temin etmiş bulunacaklardır.»

Meşhur kadın tayyareci

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

çerek Nevyorka gitmişti. Üç sene sonra Londra - Kap ve dönüşü seferini başardı.

Bu harbin başlangıcındanberi askeri tayyareleri fabrikalardan hava meydanlarına getirip götürmekte idi.

İngiltere onun şahsında en cesur vatandaşlarından birini kaybetmiş oluyor.

Yunan - İtalyan muharebesi

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

kii karşısında bulunacaklardır. Bu mevzi, dikenli tel örgülerile mahduddur. Herileri hareketle Yunanlılar, İtalyanlara karşı çok aleyhtar bulunan dağ kabileleri mıntakasına yaklaşmaktadır. Bu kabileler halkı, çok cengâverdir ve İtalyanların cenahlarını ve arkalarını iz'ac için yalnız fırsat ve esliha beklemektedir.

Yunan tebliği

Atina 7 (a.a.) — Atina ajansı bildiriyor:

Yunan orduları başkumandanlığı tarafından 6 ikincikânun akşamı neşredilen 72 numaralı tebliğ:

Mahdud keşif kolları ve topçu faaliyeti olmuştur.

İtalyada bir mahal 7 (a.a.) — Resmî tebliğ:

Yunan cephesinde tarafımızdan yapılan muvaffakiyetli bir baskın neticesinde mühim bir mevzi zaptedilmiştir. Düşman tarafından terkedilen otomatik silâhlar ve cephane elimize geçmiştir. Müsaid bir tarzda cereyan eden bir keşif kolu muharebesi esnasında bir kaç esir alınmıştır. Düşman tayyareleri üslerimizden birine hücum etmişlerdir. Bir Blenheim, tayyare dafi bataryaları tarafından düşürülmüştür.

Dolaşmakta olan av tayyarelerimizden mürekkeb bir teşekkül düşman tayyarelerile mücadeleye girişerek bunlardan üçünü düşürmüştür. Diğer bir teşekkülümüz hava şartlarının fenalığına rağmen mühim bir düşman hedefini bombardıman etmiştir. Tayyarelerimizin hepsi dönmüştür.

Türk tabiiyetine kabul edilenler

Ankara 7 (Telefonla) — Yabancı memleketlerden hicret ve iltica suretile yurdumuza gelmiş bulunan 1979 mil - letdaşımız tabiiyetimize alınmıştır.

Hadiseler Arasında FELEK

Hangisi?

Görüşüyorlar:

— Efendim! Dün Hüseyin Naci yazıhaneye gelmişti.

— Hangi Hüseyin Naci?

— Dokumacı Zadelerden.

— Ha! Hüseyin Naci Dokuman desene!

— Evet efendim! Yazıhaneye gelmişti de birlikte doktora gittik. Çocukta romatizma var. Pek methettiler doktor Ali Feyziyi..

— Hangi Ali Feyzi?

— Asabiyeci. Tahtakalede kabinesi var..

— Ha! Doktor Ali Feyzi Sinirman.. Öyle söylesene!

— Evet efendim! Ne ise, çocuğu muayene etti. Multaka güneşi ve havası bol bir yere taşınmasını söyledi. Halbuki onun oturduğu apartıman pek kuytu bir yerdedir.

— Bizim mahalle camiinin arkasındaki Kertenkele sokağında Şenbucak apartımanında..

— Kimin apartımanı?

— İsmail Hakkının..

— Hangi İsmail Hakkı?

— Bakkaliye dükkânı vardı..

— Ha! İsmail Hakkı Yemveren desene!

— Evet, Yemveren efendim. İşte onun apartımanında oturuyordu. Şimdi üst sokakta bir eve taşınıyor. Çeşmeye bitişik ahşab eve.. İsmail Çavuşun evi.

— Hangi İsmail Çavuş?

— Eskiden hapisanede gardiyandı..

— Ha! İsmail Kelepçe desene!

— Evet efendim, İsmail Kelepçenin evine taşınacak. Lâkin kayınpederi..

— Ay evlendi mi?

— Çoktan efendim. Bir seneden fazla.

— Ya!!!! Kimin kızını aldı?

— Orman müdürlüğünden tekaüd Süleyman Şevki..

— Hangi Süleyman Şevki bu?

— Hünkâr İmamının damadı derler di..

— Ha İsmail Şevki Budar desene!

— Evet efendim! İşte onun kızını aldı idi. Kayınpederi de o eve taşınmasını istemiyormuş. Güya ev uğursuzmuş. Evvelce orada oturmuş olan Kemal isminde birinin çocuğu kuyuya düşmüş.

— Hangi Kemal?

— Vallahi pek iyi bilmiyorum ama galiba Demiryollarında..

— Ha!! Kemal Rayman desene!.

— Evet efendim. İşte onun..

— İyi ama birader sen de hiç kimsenin adını bilmiyorsun!

— Haklısınız efendim! Pek zihni evvel değilim de hatırımda kalmıyor..

***

— Oo! Nasılsınız bakalım..

— Teşekkür ederim, iyiyim.

— Nereden böyle?

— Çevirenden geliyorum..

— Kim o?

— Canım tanımıyor musun? Bizim Muavenet Vekâletinde mütercim..

— Ha! Hüseyin Namık denese!

— Evet ondan geliyorum. İyi vakit geçirdik.. Yutmaz vardı. Ben vardım, Yutmazın kardeşi Yerkazan orada idi. Yontar karısile gelmişti. Hele Gülener bizi kırdı geçirdi..

— Kim bunlar yahu?.

— Allah Allah! Yutmazı tanımıyor musun ayol. Mekteb arkadaşımız. Eskiden Gümrük muayene memuru idi. Zeyrekte evleri vardı.. Rağıb Paşanın torunu..

— Ha!! Gümrükçü Niyazi..

— Evet, Niyazi Yutmaz..

— Ya ötekiler?

— Kardeşi maden mühendisi..

— Tamam! Mühendis Sami!.

— Evet, Sami Yerkazan!

— Yontar kim?

— Canım heykeltıraş. Uzunboylu, kıvırcık saçlı..

— Bildim! Nusrat..

— Evet, Nusrat Yontar.. Bir de Ahali Tiyatrosu artistlerinden şişman göbekli biri vardı. Biraz şehlâca bakar.

— Ha! Besim..

— Evet! Besim Gülener..

— Lâkin lâf aramızda birader. Sen de ahbablarının adını bilmiyorsun!

— Evet! Küçük adlarına ehemmiyet vermiyorum.

***

Soy adı bahsinde çoğumuz bu iki tipten birine ve ekserimiz birincisine çok benziyoruz.

Sanıyorum ki; soy adını bazan israf, bazan imsak etmekteyiz.

Bunun ikisi de yanlış.

Dünyanın hiç bir tarafında senli benli iki dost birbirini soy adile çağırmez. Küçük adile Pol, Pier, Jan diye çağırır. Bizde Ali, Veli, Hasan, Hüseyin diye çağırmalıyız.

Genç dünyanın hiç bir yerinde resmî muamelelere, vesaike, eserlere küçük isim kâfi görülmez.

Soy adlarımız ve onların kullanış âdabı zamanla ve nesillerle yerleşecek. Zorlamakla olmuyor.

B. FELEK

Kurban Bayramının cümleye saadet ve afiyet getirmesini dilerim.

B. F.

Kurban Bayramı, üç milli cemiyetin gayelerine yardım için en uygun fırsatlardan biridir.

«CUMHURİYET» İN EDEBİ ROMANI : 25

Kızıl Vazo

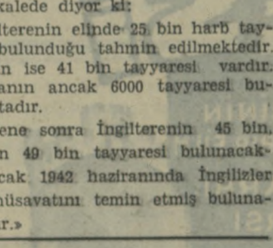

Yazan: Peride Celâl

— Akşama burada yemek vereceğiz, dedi. Yirmi beş kişilik bir sofra.. Zaten yabancı yok gibi bir şey, babamın bir kaç arkadaşı, Vecdinin -Vecdi nişanlısının ismi- en yakın akrabaları ve biz...

Sonra beni yukarı çıkardı. Yatak odasını gösterdi. Yeni alınan yatak takımı henüz yerleştirilmemişti. Bazı çamaşırlar, örtüler paketlerile açılmamış duruyorlardı. Bütün bunlar tuhafıma gidiyordu. Bilhassa Ayşenin gösterirken neden öyle heyecanlandığını aklım almıyordu. Fakat kendime çabuk geldim. Kızcağızın kocası olacak adamı sevdiğini ve bu izdivacdan saadet duyduğunu unutmamak lâzımdı. Onu kucakladım. Serin, taze yanaklarından öptüm. Göğsüme sokularak fısıltı halinde bir sesle itiraf etti:

— Öyle mes'udum ki Azize, bu saadetin bütün hayatımca devam etmesini isteyorum.

Ben de can ve gönülden bunu temenni ediyordum. Fakat bütün evlenenler ilk günü böyle söylememişler miydi?

Akşam ziyafeti benim için oldukça tadsız geçti. Halbuki sofra oldukça neşeliydi. Biraz içki içildi, yemekten sonra bitişik salona geçilerek dansedildi. Ayşe kocasının kollarında ona yaslanarak döndü durdu. Bu arada epey çülünç bir şey oldu. Bana da bir talib çıktı. Vecdinin amcasıymış. Kırk yaşlarında, mat yüzlü, ince uzun bir adam. İsmi İbrahim... Şehir Meclisinde aza olduğunu, pek yakında meb'us olması ihtimali bulunduğunu söylüyorlardı. Fazla konuşan bir adam değildi. Fakat konuştuğu zaman herkes susuyor, hürmetle dinleyorlardı. Bana oldukça ukalâ ve kendini beğenmiş göründü. Sofrada yanıma düşmüştü. Fazla alâkadar oldu.

Dans esnasında plâk değiştirmek bahanesile gramofonun yanına kaçmıştım. Biraz sonra o da yanıma geldi. Yeni danslarla alay ediyordu. Sonra daha ciddî şeylerden, hayatından, işlerinden bahse başladı. Konuşurken kendine emin, mağrur bir tavır alıyordu. Soğuk, kısa cevablar verdiğimi görünce, beni bırakarak başka bir grupun yanına gitti.

Fakat biraz sonra onun tekrar yanıma geldiğini hayretle gördüm. Gözlerinden bana itaate hazır olduğu anlaşılıyordu. Bu sefer, munis bir sesle, günlerimi nasıl geçirdiğimi sordu ve beraber bir konsere gidip gidemiyeceğimizi öğrenmek istedi. Geceleri çıkmadığımı söyledim. Bahsi çevirdi. Ayşe ile Vecdinin üzerine getirdi. İzdivacın aşkı öldürdüğüne emindi. Aşk şüphe ile, imkânsızlıklarla, hatta hasretle beslendiği için onun nazarında hamkulâde bir şeydi. Fakat her gün birbirlerini gören, her gün birbirlerine sadakat vadeden iki insanın bir zaman sonra sıkıntıdan nasıl boğulmadıklarına hayret ediyordu.

— İyi ki bütün bunları yeğeninize söylemediniz! dedim.

Gülümsedi. Gözlerimin içine baktı. Ve izdivacın aşkı öldüreceğine inanmakla beraber gene insanın istediği, sevdiği insana malik olabilmesi için bazan bundan başka bir çare bulunamadığını ilâve ederek:

— İşte yalnız bu sebebledir ki, izdivacı takdis etmeliyiz, dedi.

Bu aşk bahsine bir nihayet vermiş olmak için ne zaman meb'us olacağını sordum. Sesimdeki istihzayı derhal farkettiğini zannediyorum. Kaşları birbirine yaklaştı:

— Yükselmek, mevki elde etmek gibi şeylerden çok uzağım, dedi, fakat yalnızım, başka yapacak bir şeyim yok. Boş durmaktansa faydalı olacağımı sandığım bir sahada çalışmak isteyorum. Emin olun, bu arzum şöhret hırsından ileri gelmemektedir. Maksadsız ve arzusuz yaşamak bir felâkettir; sonra ben hayatta yapayalnız bir adamım. Çalışmaktan başka bir zevkim yok...

İzdivacın yalnızlığa en iyi çare olduğunu ve çocuğun bütün arzuları tatmin edebileceğini söyledim.

Fakat derhal pişman oldum ve sustum. Bundan mana çıkarmasından korkmuştum. Ben de nihayet evlenecek bir kızdım. O da sustu. Biraz sonra yanımıza başkaları geldiler. Ve artık bütün gece uzun boylu konuşmamıza imkân olmadı. Fakat gözleri hep üzerimdeydi. Bu bana sıkıntı veriyordu. Onda hoşlanmadığım bir şey vardı. Bana et yeyici hayvanları hatırlatıyordu. Bakışları fazla arzu ve hırsla doluydu.

Ertesi gün Çamlıcadan avdet etmeden evvel ondan bahsedildi. İstikbali çok parlaktı. Nüfuzlu bir adamdı ve kadınlar üzerinde süksesi vardı. Lâkayd dinledim. Dayım bir aralık yarıciddî, yarışaka İbrahim Beyin bana adeta âşık olduğunu söyledi. Bunu söylerken hafif bir ümidle gözlerime baktı.

İbrahim Beyin dayıma gece benim hakkımda bir şeyler söylemiş olduğunu anladım. Fakat hiç bir şey anlamamış gibi davrandım ve ona aid bütün sözleri öyle lâkayd, isteksiz dinledim ki nihayet konuşma durdu; dayım çenemi okşayarak:

— Azize için oldukça yaşlı, dedi.

Vapurda, İbrahim Beye söylediğim sözleri kendim için düşündüm. Yalnızlığa en iyi çare izdivac ve çocuk değil miydi? Diyelim ki Hüseyinle olmamıştı, İbrahim Bey fazla yaşlıydı; fakat başkaları yok muydu? Genç, namusl